

БЕЗОПЛАТНА ПРАВОВА ДОПОМОГА

Інформаційна листівка

Методичні рекомендації для органів виконавчої влади та місцевого самоврядування з надання безоплатної первинної правової допомоги

Тема: Відповідальність за невиконання аліментних зобов'язань: пеня та інші правові механізми впливу на боржника.

Багато осіб, на яких Сімейним кодексом України покладено обов'язок з виплати аліментів, тобто з утримання інших осіб, відносяться до цього свого обов'язку без належного ентузіазму і поваги, вважаючи, що спокійно можуть ухилитися від його виконання.

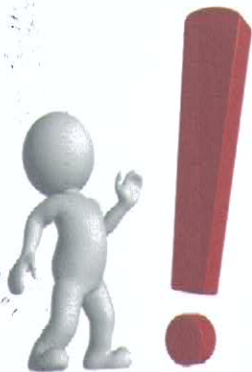
Найбільшого поширення набула ситуація, коли аліменти виплачуються на неповнолітніх дітей. Нерідко платник аліментів, яким зазвичай виступає батько цих дітей, дозволяє собі надавати їм утримання нерегулярно, затримуючи виплати або зовсім ухиляючись від їх здійснення навіть у разі винесення рішення суду про стягнення аліментів.

Є кілька варіантів рішення даної проблеми, застосування яких може сприяти виконанню платником аліментів свого обов'язку та виплати їм заборгованості, що виникла.

Так, наприклад, ст. 196 СКУ передбачає **цивільну відповідальність у вигляді неустойки (пені) за несвоєчасну сплату аліментів**.

Крім цивільної, законодавством України, а зокрема ст. 164 ККУ, передбачена **кримінальна відповідальність за злісну несплату аліментів**.

Цивільна відповідальність передбачена законодавством як захід, спрямований на забезпечення належного виконання аліментних зобов'язань, а також надання аліментоотримувачу компенсації за понесені витрати в період, коли платник ухилився від виконання вказаних зобов'язань.

Статтею 180 СК України встановлено обов'язок батьків утримувати дитину до досягнення нею повноліття.

Відповідно до ч. 1 ст. 181 СК України способи виконання батьками обов'язку утримувати дитину визначаються домовленістю між батьками.

Відповідно до ч. 2 ст. 182 СК України мінімальний розмір аліментів на одну дитину не може бути меншим, ніж 30 відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку, за винятком випадків, передбачених статтею 184 СК України.

Згідно зі статтею 196 цього Кодексу при виникненні заборгованості з вини особи, яка зобов'язана сплачувати аліменти за рішенням суду, одержувач аліментів має право на стягнення неустойки (пені) у розмірі одного відсотка від суми несплачених аліментів за кожен день прострочення. Розмір неустойки може бути зменшений судом з урахуванням матеріального та сімейного стану платника аліментів.

Відповідно до ч. 1 ст. 196 СК України при виникненні заборгованості з вини особи, яка зобов'язана сплачувати аліменти за рішенням суду, одержувач аліментів має право на стягнення неустойки (пені) у розмірі одного відсотка від суми несплачених аліментів за кожен день прострочення.

Тобто, в разі, коли платник аліментів ухиляється від їх сплати, одержувач аліментів, має право звернутись до суду з позовом про стягнення неустойки за несплату аліментів у розмірі 1% від суми несплачених аліментів за кожен день прострочення.

Правило про стягнення неустойки (пені) в розмірі одного відсотка від суми несплачених аліментів за кожен день прострочення полягає в тому, що при обчисленні загальної суми пені за прострочення сплати аліментів ураховується сума несплачених аліментів та кількість днів прострочення.

Оскільки аліменти нараховуються щомісячно, то строк виконання цього обов'язку буде різним, а тому кількість днів прострочення сплати аліментів за кожен місяць також буде різною.

Отже, пеня за прострочення зі сплати аліментів нараховується за кожним періодичним платежем окремо з дня порушення платником аліментів свого обов'язку щодо їх сплати до дня ухвалення судом рішення, після чого розмір нарахованої пені за кожним щомісячним платежем підсумовується та визначається загальна сума пені за порушення аліментних зобов'язань.

Така сама правова позиція викладена у Постанові Пленуму Верховного суду України від 15.05.2006 року № 3 в п. 22 якого зазначено, що в разі наявності вини у простроченні сплати аліментів, з платника аліментів стягується неустойка за весь час прострочення.

Одночасно Верховний суд України застерігає, що на платника аліментів не можна покладати таку відповідальність, якщо заборгованість утворилася з незалежних від нього причин, зокрема, у зв'язку з несвоєчасною виплатою заробітної плати, затримкою або неправильним перерахуванням аліментів банками тощо.

Потрібно звернути увагу на те, що положення ст. 196 СКУ поширюються тільки на ті випадки, коли стягнення аліментів проводиться на підставі відповідного рішення суду.

Якщо утримання надається на підставі договору про сплату аліментів і в ньому прямо не передбачена відповідальність за несвоєчасне виконання покладених на сторони зобов'язань, тобто надання утримання, неустойка не може бути стягнута. Тому в зазначену угоду необхідно включати цей пункт.

Позовна заява в порядку ст. 196 СК України подається до суду за місцем проживання одержувача аліментів.

Нагадуємо, що в ст. 124 Конституції України, ст. 14 Цивільного кодексу України закріплена обов'язковість виконання судових рішень. Їх невиконання тягне за собою настання передбаченої законом відповідальності.

Якщо батько не бажає виконувати рішення суду, яке зобов'язує його сплачувати аліменти на утримання дитини, при наявності заборгованості по сплаті аліментів у розмірі, який сукупно перевищує суму відповідних платежів за шість місяців — мати може звернутись з заявою про притягнення боржника до кримінальної відповідальності за ознаками ст. 164 Кримінального кодексу України, а саме за злісне ухилення від сплати встановлених рішенням суду коштів на утримання дітей (аліментів).

**БЕЗОПЛАТНА
ПРАВОВА
ДОПОМОГА**

Покарання за такий злочин передбачено Кримінальним кодексом України, а саме: штраф від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк від вісімдесяти до ста двадцяти годин або виправними роботами на строк до одного року, або обмеженням волі на строк до двох років.

Слід зазначити, що відповідно до статей 164 і 165 Кримінального кодексу України, під злісним ухиленням від сплати коштів на утримання дітей (аліментів) слід розуміти будь-які діяння боржника, спрямовані на невиконання рішення суду (приховування доходів, зміну місця проживання чи місця роботи без повідомлення державного виконавця тощо), які призвели до виникнення заборгованості із сплати таких коштів у розмірі, що сукупно складають суму виплат за шість місяців відповідних платежів.

Звернувшись до Котовського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги можна отримати безоплатну первинну правову допомогу можна в рамках спільного проекту Котовського місцевого центру та Адвокатського об'єднання «Юридична консультація Котовського району Одеської області» з надання безоплатної первинної правової допомоги «Гаряча лінія безоплатних юридичних консультацій «Правовий порадник» та за допомогою Skype-зв'язку:

Телефон гарячої лінії: **3-51-54**

Адреса Skype: **Legalaidkotovskmc**

За отриманням безоплатної вторинної правової допомоги можна звернутись до Котовського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги

Котовський місцевий центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги знаходиться за адресою:

66304, Одеська область,
м. Котовськ,
вул. 50 років Жовтня, 194-а

Телефон: (04862) 3-07-34

E-mail: kotovsk.odessa@legalaid.gov.ua

Графік роботи:

**щоденно з 9.00 до 18.00, без обіду
Сб. Нд. - вихідний**

Повідомляємо: До сфери обслуговування Котовського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги входять 9 районів Одеської області: місто Котовськ, Ананівський, Балтський, Котовський, Кодимський, Красноокнянський, Любашівський, Миколаївський, Савранський, Ширяївський райони